

ГАРЧИГ

БҮЛЭГ 1. ОРШИЛ	4
БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	5
2.1. Төслийн нэр.....	5
2.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч	5
2.3. Төслийн байршил.....	5
2.4. Уурхайн нөөц	6
2.5. Хүчин чадал.....	6
2.6. Уурхайн ажлын горим	6
2.7. Ашиглалтын систем.....	7
2.8. Уурхайн тээвэр.....	7
2.9. Хөрсний овоолго	7
2.10.Уурхайн тэсэлгээ.....	7
2.11.Төслийн дэд бүтэц.....	7
2.12. Ил уурхайн хэмжээс, процесс	8
БҮЛЭГ 3. ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	9
БҮЛЭГ 4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	10
БҮЛЭГ 5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	12
5.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	12
5.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	17
5.3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	18
5.4. Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	21
5.5. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	21
5.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	21
5.7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	27
5.8. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	30
5.9. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт	33
5.10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	34
2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛСАН НИЙТ ЗАРДАЛ	37
ДҮГНЭЛТ	38
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ	39

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл	5
Хүснэгт 2. Талбайн цэгүүдийн солбицол	5
Хүснэгт 3. Уурхайд ажиллах тоног төхөөрөмжүүд.....	7
Хүснэгт 4. Төслийн нийт усны хэрэглээ.....	8
Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	12
Хүснэгт 6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	17
Хүснэгт 7. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	18
Хүснэгт 8. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	21
Хүснэгт 9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	27
Хүснэгт 10. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	30
Хүснэгт 11. Олон нийгэд тайлагнах, танилцуулах төлөвлөгөөний биелэлт	33
Хүснэгт 12. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөөний биелэлт	34
Хүснэгт 13. 2024 оны БОМТ-нд зарцуулсан нийт зардал.....	37

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордын байршлын зураг	6
Зураг 2. Тээврийн хэрэгслийг үзлэгт оруулсан баримт	14
Зураг 3. Агаарын бохирдол төлсөн баримт	14
Зураг 4. Агаарын бохирдол төлсөн баримт	14
Зураг 5. Уурхайн замд усалгаа хийгдэж байгаа байдал.....	15
Зураг 6. Уурхайн тээвэрлэлтийн замын таних тэмдэг	15
Зураг 7. Уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж байгааг анхааруулсан тэмдэг тэмдэглэгээ	16
Зураг 8. Нөхөн дүүргэлт хийсэн байдал	17
Зураг 9. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд нөхөн сэргээлтийг 3 дахь жилд хийж дуусгасан байдал	19
Зураг 10. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд нөхөн сэргээлт хийсэн байдал	19
Зураг 11. Уурхайн талбайд бургас тарьсан байдал.....	20
Зураг 12. Усалгаа, арчилгаа, тордолгоо хийгдэж байгаа байдал	20
Зураг 13. Улаан Загалмай Хороотой хамтран ажилчдыг сургалтанд хамруулсан байдал.....	23
Зураг 14. Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцсаар хангасан байдал.....	23
Зураг 15. Гал унтраах багаж хэрэгслийг сайжруулсан байдал	24
Зураг 16. Ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч байгаа байдал.....	24
Зураг 17. Ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч байгаа байдлын тэмдэглэл	25
Зураг 18. 2024 оны аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө	25
Зураг 19. Уурхайн талбайд тэсэлгээ хийгдэж байгаа байдал.....	26
Зураг 20. Уурхайн талбайд тэсэлгээ хийгдэж байгаа байдал.....	26
Зураг 21. Хог тээвэрлэлтийн гэрээ.....	28

Зураг 22. Ашигласан ШТМ цуглуулах сав.....	29
Зураг 23. Ашигласан ШТМ хадгалах газрыг хатуу хучилттай болгосон байдал	29
Зураг 24. Хог хаягдлын хяналтын ажилтнаар авсан тухай тушаал	31
Зураг 25. Цасыг цэвэрлэж цасанд дарагдсан айлуудыг гаргаж өгсөн байдал.....	31
Зураг 26. Цасыг цэвэрлэж цасанд дарагдсан айлуудыг гаргаж өгсөн байдал.....	32
Зураг 27. Үхсэн малын сэг зэмийг цэвэрлэж байгаа байдал	32
Зураг 28. Байгаль орчны аудит хийлгэсэн байдал	33
Зураг 29. Агаарын шинжилгээний дүн	35
Зураг 30. Хөрсний шинжилгээний дүн	36
Зураг 31. Усны шинжилгээний дүн	36

БҮЛЭГ 1. ОРШИЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

“Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны орд төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхий л сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдсөнөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

БОМТ-ний биелэлтийн тайлан боловсруулах аргачлал:

Тус төслийн 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг боловсруулахдаа байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дүгээр сарын 29 –ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалын дагуу энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн 11 дүгээр сарын 01-ны дотор тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт холбогдох байууллагад хүргүүлж байх зайлшгүй шаардлагатай болно.

“Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордын БОМТ-ний биелэлтийн тайланд 2024 онд нийт 67,195,700 төгрөг зарцууллаа.

БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтүүд		
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр		“Сүх-Индэр” ХХК
2	Улсын бүртгэлийн дугаар		0711006136
3	Уурхайн нэр “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны орд ашиглах төсөл		
4	Ордын	Нийслэл/Хот/ Аймаг	Дорнод аймаг
5	байршил	Сум/Дүүрэг	Хэрлэн
6	Ашигт малтмалын төрөл		Барилгын чулуу
7	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар		ДО-004А
8	Аж ахуйн	Аймаг/Хот	Дорнод аймаг
9	нэгжийн хаяг	Сум/Дүүрэг	Хэрлэн
10		Баг/Хороо	1-р баг
11	Захирлын хаяг	Нэр	Захирал Э. Энхболд
12		Гар утас	976-99992068

2.1. Төслийн нэр

“Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны орд ашиглах төсөл

2.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч

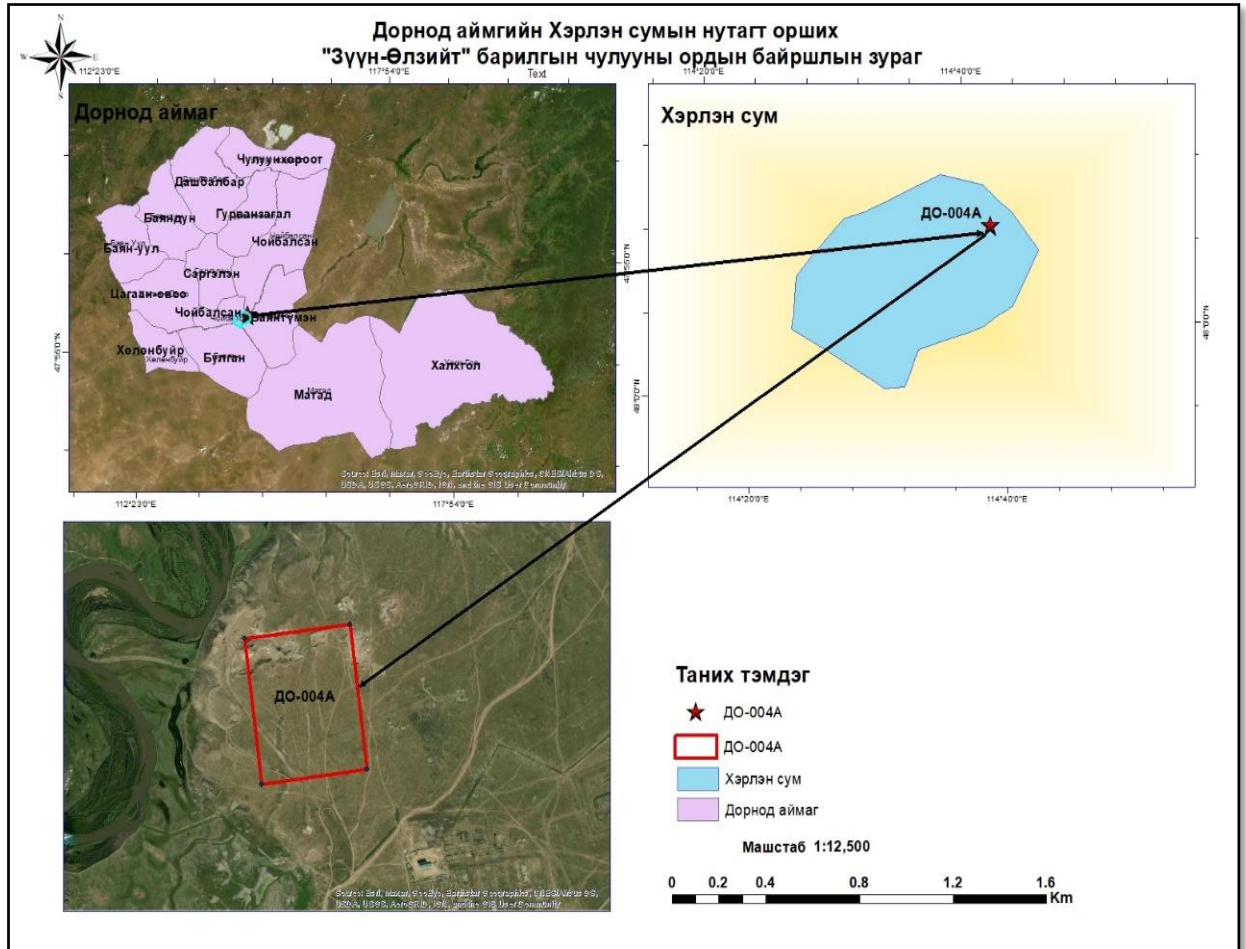
“Сүх-Индэр” ХХК

2.3. Төслийн байршил

“Зүүн-Өлзийт” барилгын чулууны орд нь Дорнод аймгийн төв болох Чойбалсан хотоос зүүн тийш 18 км-т, Хэрлэнгийн зүүн гүүрнээс 15 км-т Хэрлэн голын урд талд байрладаг. Хайгуулын талбай нь Улаанбаатар хотоос зүүн зүгт 658 км зайд байрлана.

Хүснэгт 2. Талбайн цэгүүдийн солбицол

№	Уртраг			Өргөрөг		
	Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд
1	114	40	59.60	48	05	57.10
2	114	40	59.60	48	06	15.60
3	114	41	21.50	48	06	15.60
4	114	41	21.50	48	05	57.10

Зураг 1. “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордын байршлын зураг

2.4. Уурхайн нөөц

“Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордод эрэл үнэлгээ, хайгуулын ажлыг явуулж улмаар 2019 оны 06 дугаар сарын 19-ний өдөр нарийвчилсан хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайланг Уул Уурхайн Яам, Ашигт Малтмалын Газрын Тосны Газрын дэргэдэх Эрдэс Баялгийн Мэргэжлийн Зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн бодитой (В) зэрэглэлээр 3,008,942.5 м³ буюу 7,432,088.0 тн, боломжтой (С) зэрэглэлээр 2,367,224.8 м³ буюу 5,847,045.3 тн, нийт бодитой болон боломжтой (В+С) зэрэглэлээр 5,376,167.3 м³ буюу 13,279,133.3 тн барилгын чулууны нөөцийг Улсын нөөцийн бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

2.5. Хүчин чадал

Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт орших “Сүх-Индэр” ХХК-ийн “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордыг 82 жилийн хугацаанд ашиглах бөгөөд жилд 36.0 мян.м³ барилгын чулуу олборлох ба бутлан ангилах хэсэгт сийрэгжүүлснээр 50.4 мян.м³ барилгын чулуу боловсруулах хүчин чадалтай.

2.6. Уурхайн ажлын горим

Уурхайн үйл ажиллагаа нь 4 сараас 9 сарыг дуустал тасралтгүй ажиллагаатай явагдах бөгөөд Монгол улсын хууль тогтоомжуудад заасны дагуу олон нийтээр амрах баяр ёслолын хоногууд, цаг агаарын хүндрэл, засвар үйлчилгээ зэрэг хүчин зүйлүүдийг тооцсон. Хоногт 1 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байна. Жилд 110 хоног ажиллана.

2.7. Ашиглалтын систем

Ордыг ил аргаар нээж, ашиглах бөгөөд тэсэлгээтэй, авто тээвэртэй гадаад овоолготой ашиглалтын системээр ашиглана.

2.8. Уурхайн тээвэр

Хүснэгт 3. Уурхайд ажиллах тоног төхөөрөмжүүд

Тоног төхөөрөмийн төрөл	Марк	Ш/тоо
Үндсэн тоног төхөөрөмж		
Утгуурт ачигч	Long Yu ZL 935	1
Экскаватор	CAT330	1
Автосамосвал	Howo	2
Туслах тоног төхөөрөмж		
Суудлын машин	Pick up	1
Зам услагч	Foton	1
Түлшний машин	Hyundai	1
Микро автобус	Hyundao istana	1
Ачааны машин	Hyundai Mighty	1

2.9. Хөрсний овоолго

Шимт хөрсийг Long Yu ZL935 маркийн утгуурт ачигчаар хуулна. Шимт хөрсийг ил уурхай, бутлан ангилах хэсгийн талбай, уурхайн гадаад тээврийн замын талбай, хөрсний овоолгын суурийн талбайгаас 0.2 метрийн зузаантайгаар хуулна. Нийтдээ эхний 5 жил цулаар 3,148.0 м³ буюу сийрэгжсэнээр 3.777.6 м³ шимт хөрс хуулж овоолно.

2.10. Уурхайн тэсэлгээ

“Зүүн-Өлзийт” нэртэй Барилгын чулууны ордын жилд хуулах уулын цулын хэмжээ бага учир тэсэлгээг жилд нэг удаа хийнэ.

2.11. Төслийн дэд бүтэц

Цахилгаан хангамж

“Дорнод аймгийн эрчим хүчний систем” ТӨХК-ийн 6 кВ-ийн агаарын шугамаас 400 кВт-ын хүчин чадалтай дэд станц угсарч ЦЭХ-ээр хангана.

Усан хангамж

“Сүх-Индэр” ХХК нь унд ахуйн усны хэрэгцээ болон зам усалгаагаа өөрийн эзэмшлийн гүний худгаас хангана.

Унд ахуйн хэрэглээнд хэрэглэх усны хэмжээ. Уурхайн хотхоны унд-ахуйн усны хэрэглээнд жилд 39.6 м³ 82 жилийн хугацаанд 3247.2 м³ ус хэрэглэхээр байна.

Зам усалгаанд ашиглагдах усны хэмжээ. Зам усалгаанд жилд 748.8 м³ нийт 82 жилийн хугацаанд 61,401.6 м³ ус ашиглахаар байна.

Хүснэгт 4. Төслийн нийт усны хэрэглээ

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Нийт ашиглалтын жилд
1	Унд, ахуйн усны хэрэгцээ	м ³	3,247.0
2	Зам талбайн усалгаа	м ³	61,401.6
	Нийт усны хэрэгцээ	м³	64,648.6

2.12. Ил уурхайн хэмжээс, процесс

- ✓ Ил уурхайн үйл ажиллагаа нь шимт хөрсийг түрж хуулах-овоолох, өгөршсөн хөрсний үеийг экскаватороор хуулж автосамосвалаар тээвэрлэн хөрсний овоолгод овоолсны дараагаар барилгын чулуу буюу дацит чулуулагт өрөмдлөг-тэсэлгээ хийж гүйцэтгэнэ.
- ✓ Тэслэгдсэн чулуулгийг ухаж ачин тээвэрлэн бутлуурын хажууд түр овоолгод овоолох бөгөөд бутлуурлуу чулуулгийг утгуурт ачигчаар хийнэ.
- ✓ Барилгын чулуу тээвэрлэлт. Ил уурхайгаас олборлож боловсруулсан барилгын чулууг худалдан авагчид Хэрлэн суман дахь “Сүх-Индэр” ХХК-ийн бетон зуурмагийн үйлдвэрт нийлүүлнэ.

БҮЛЭГ 3. ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө нь тухайн төслөөс байгаль орчинд учруулах гол сөрөг нөлөөлөл болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг тодорхойлж түүнд шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгадаг.

“Сүх-Индэр” ХХК нь тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 11-р сарын 01-ны дотор төсөл хэрэгжүүлж байгаа аймаг, нийслэлийн байгаль орчны газарт хүргүүлж байх шаардлагатай.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайланг БОАЖСайдын 2019 оны 10 сарын 29-ны өдрийн “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсруулж, холбогдох материалуудыг хавсаргалаа.

Тухайн жилийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэлийн товч танилцуулга

2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний ажлын гол зорилго нь “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордын үйл ажиллагааны бүхий л үе шатыг хамрах ба төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг болзошгүй гол нөлөөлөл болон цаашид учруулж болзошгүй эерэг болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, багасгах, төсөл хэрэгжиж буй нутгийн байгаль орчныг хамгаалахтай холбогдсон арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино.

“Сүх-Индэр” ХХК нь нь 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлууд болох тоосжилт үүсэх үед усалгаа, өнгөн хөрсний овоолго, замыг тогтмол нэг маршрутаар явуулах, замын тэмдэг тэмдэглэгээ, ШТМ-ын зориулалтын сав байршуулах, дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг орон нутагаас авсан саналын дагуу хийх, хог тээвэрлэлтийн гэрээ байгуулах, хог хаягдлын цэгийг хашаажуулах, хөрс, усны шинжилгээ хийх, галаас хамгаалах багаж хэрэгсэл, галаас сэргийлэх самбар тэмдгийг шаардлагатай газруудад байршуулах, хөдөлмөр хамгааллын сургалт зохион байгуулах, жолооч нарыг аюулгүй ажиллагааны сургалтанд хамруулах, ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцсаар хангах зэрэг ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

БҮЛЭГ 4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Төслийн талбай нь Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт байрлах “Сүх-Индэр” ХХК нь ДО-004А тоот тусгай зөвшөөрөл бүхий 25.9 га талбайтай. Барилгын чулууны орд”-ыг ил аргаар ашиглах төсөл хэрэгжүүлнэ.

Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Уурхайд төсөл хэрэгжих 30 жилийн турш бутлан ангилах шигших тул талбайн ойр орчмын газрын гадаргыг тоос дарж хөрс, ургамал, орчныг бохирдуулна. Мөн өрөмдлөг тэсэлгээний үед ялгарах их хэмжээний тоос орчныг бохирдуулна.

Шимт хөрсийг 0.15-0.2 м зузаантайгаар хуулж хүний хөлөөс зайдуу салхины нөмөр газар 8-10 метрийн өндөртэй байгуулна. Шимт хөрсний овоолго үүсгэсний дараа хөрс нь сийрэгжсэн байх учир салхинд хийсэх, бороо болон үерийн усанд урсах зэрэг сөрөг нөлөөтэй.

Хог хаягдлаас үүсч болзошгүй сөрөг нөлөөлөл: Хогийн цэг байгуулах талбайд төслийн хугацааны явцад засвар үйлчилгээний төв болон ажилчдын тосгоноос гарсан хог хаягдал үүссэнээр газрын гадаргад бохирдол үүснэ. Хэдийгээр дунд хугацаанд нөлөөлөл үзүүлэх боловч төслийн хугацаа дуусахад эргэн нөхөн сэргээгдэх боломжтой.

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Замын хөдөлгөөн, тэсэлгээ хөрс хуулалт, тээвэрлэлтээс үүдэлтэй агаарын тоосжилт, дизель түлшээр ажилладаг машин механизм тоног төхөөрөмж, тэсэлгээнээс үүссэн бохир хий утаа, дуу чимээ, хог хаягдлаас үүсэх үнэр зэрэг болно.

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Уул уурхайн ашиглалтын болон боловсруулах үйл ажиллагаанд түлш, тос тосолгооны материал, тэсрэх бодис зэрэг аюултай бодисуудыг ашиглахаар байна. Хөрсний гүний усны үеүдэд шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн, тэсрэх бодис, бохир усны алдагдал, нэвчилтээс бохирдох эрсдэл үүсч болзошгүй учраас уурхайн зүгээс аюулгүй ажиллагааны дүрмийг сайтар баримтлан ажиллах нь зүйтэй.

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Олборлолтын явцад хөрс их хэмжээгээр эвдрэх, үүний улмаас хөрсний морфологи болон физик шинж чанар алдагдаж хөрсний үржил шим буурах, ойр орчмын талбайн хөрс доройтолд өртөнө. Их хэмжээний үржил шимт хөрс болон “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгыг чулууны ордоос эрүүл талбай хөрсний овоолгод дарагдах, хөрсний гадарга дээр нарийн ширхэгт тоосны хучаас үе үүснэ. Газрын хэвлийд хоосон хөндий орон зай үүснэ. Машин техникийн олон салаа зам үүсч талбайн ургамлыг сүйтгэж, хөрсийг халцалж, газрыг элэгдэл эвдрэлд оруулан, тоос шороо ихээр дэгдэж агаар, орчны хөрс ургамлыг бохирдуулна. Хүн амын суурьшил нягтарснаас хөрсний элэгдэл эвдрэл, бохирдол үүснэ. Хүнд даацын машин механизм, түүний тээвэрлэлт, засвар үйлчилгээний улмаас шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн хөрсөнд нэвчиж хөрс бохирдуулна.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл: Ил уурхайн талбайд байсан ургамал устана. Уурхайд олон янзын зориулалтаар машин техник ашиглаж, тэдгээрээс үүдэн олон салаа зам үүсч бий болох магадлалтай. Олон салаа зам үүссэнтэй холбоотойгоор газрын гадаргад шороо тоос үүсч, улмаар салхи шуурганд хийсэн ойр орчмын ургамал бүрхэвч, төслийн талбай тоос шороонд дарагдаж болзошгүй. Байгууламжууд баригдах талбай нь төслийн хугацаанд хүний хөлөөр болон тээврийн хэрэгслээр талхлагдаж бүрэн өөрчлөлтөнд орно. Тосгоноос ахуйн хог хаягдал их хэмжээгээр үүсч,

хадгалах зайлуулах стандарт, дүрэм, журам барьж ажиллаагүйгээс гадаргад бохирдол үүсч болзошгүй. Хогийн цэг байгуулах талбайд төслийн хугацааны явцад засвар үйлчилгээний төв болон ажилчдын тосгоноос гарсан хог хаягдал үүссэнээр газрын гадарга болон ургамлан нөмрөгт бохирдол үүснэ. Тоосжилт үүссэнээс ойр орчмын ургамлууд дээр бууж, үүнээс шалтгаалан навч гэрлийг шингээх нь буурч ургамлын фотосинтезийн бүтээмж доройтох болно.

Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: Олборлолт хийх, хөрс хуулах, овоолго хийх, барилга байгууламж барих, техник хэрэгсэл явах зам тавих, кемп барьсны улмаас эдгээр үйл ажиллагаанд өртсөн талбайн амьтны аймаг, ялангуяа мэрэгчид, шавж, мөлхөгчид устаж үгүй болж тэдгээрийн амьдрах орчин байхгүй болно. Олборлолт явуулсны улмаас хөрс хуулж овоолго хийгээд орхисон байгаа ба овоолго болон түүний орчмын талбайн амьтан, тэдгээрийн амьдрах орчин үгүй болжээ. Цаашид талбайг тэлэх тутам амьтны аймагт учрах хохирол нэмэгдэх болно. Үүссэн овоолгод техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт тухай бүр хийхгүйгээс тус нутгийн амьтны аймаг нөхөн сэргэх хугацаа сунжирна.

Тээврийн хэрэгсэл, тэсэлгээний үеийн дуу чимээнээс хүн амьтан үргэж, дайжих, байршил тархалт нь өөрчлөгдөх, ая тухгүй болно. Хөрс хуулалт, овоолго хийх, зам, барилга байгууламж барихад тухайн газрын амьтны аймаг устана. Шавжны аймгийн тархалт байршилд өөрчлөлт гарна. Хог хаягдал, ариун цэвэр бохирын асуудлыг сайтар төлөвлөхгүй бол хүнд ойромсог амьдардаг, хог хаягдлын индикатор амьтдын зүйлийн тоо толгой ихсэх магадлалтай.

Түүх соёлын дурсгалт зүйлст үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл: “Сүх-Индэр” ХХК-ийн ашиглалтын 25.9 га талбайд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгал илрээгүй байна. Ашиглалт явуулах 25.9 га талбайд ямар нэгэн түүх, соёлын ямар нэгэн дурсгалт зүйл илрээгүй боловч олборлолтын үед газар дээр ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрсэн тохиолдолд төсөл хэрэгжүүлэгч нь ажлаа зогсоож, энэ тухай дүүрэг, дүүргийн Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагуудад нэн даруй мэдэгдэх шаардлагатай.

Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл: Төслийн хугацаанд уурхайн нарийн мэргэжил шаардагдахгүй ажилд орон нутгийн иргэдээс ажиллуулах ба цөөн хэдэн хүнийг ажлын байраар хангах бөгөөд олборлолтын хугацаанд нутгийн иргэдээс өргөн хэрэглээний бараа, хүнсний тодорхой бүтээгдэхүүн (мах, цагаан идээ, гурил, будаа мөн ариун цэврийн бүтээгдэхүүнүүд г.м) худалдан авах зэргээр бага хэмжээний орлогыг нутгийн иргэдэд оруулах юм.

Ажилчдын байрны эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн нөхцлийг шаардлагын хэмжээнд байлгаж чадсанаар ажиллагсдын мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөл, хөдөлмөрийн чадвараа түр алдалт, үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлж чадна. Уурхайн ажлын үед ажиллах хүнд машин механизмын дуу чимээ, тоосжилт ихэссэнээс хүн амын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй.

Болзошгүй осол аваар, саатал, техник, технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, гал усны гэнэтийн аюул учирч болзошгүй. Үйл ажиллагааны явцдаа техникийн аюулгүй байдал алдагдах, гэнэтийн осол гарснаас ажилчдын эрүүл мэнд, амь нас эрсдэх аюул үүснэ.

БҮЛЭГ 5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

5.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг/
Агаарын орчин			
1	Хүнд механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, үйлчилгээг тогтмол хийх, хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах арга хэмжээ авах, хүнд машин механизмуудыг техникийн үзлэгт оруулах, засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Тээврийн хэрэгслийг тохиргоо, засвар үйлчилгээнд оруулсан. Хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжилтийг стандартын шаардлага хангах арга хэмжээнд байлгасан. Нийт 2 дугуйт ачигч, 1 экскаваторыг тогтмол үзлэгт оруулсан. / Төлбөрийн баримтыг хавсаргалаа /	23,500
2	Уурхайн тээвэрлэлтийн зам, уурхай орчимд тоосжилт дарах усалгааг тогтмол хийх	Өөрийн эзэмшлийн худгаас усаа авч автоцистерн машинаар 1 удаа услахдаа 5 тн -ий саваар усалгаа хийдэг. Замын усалгааг 4,5,6 саруудад 7 хоногт 1 удаа хийсэн. Бусад саруудад бороо хур элбэг байсан тул усалгаа хийгдээгүй. / Усалгаа хийж буй зургийг доор орууллаа /	Сард 200,000 Нийт 600,000
3	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуулийн дагуу уурхайд ашиглагдаж байгаа тоног төхөөрөмжүүдийн төлбөрийг төлнө.	Авто тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлын төлбөрийг төлсөн. / Төлбөрийн баримтыг хавсаргалаа /	42,000
Газрын гадарга, Хөрсөн бүрхэвч			
1	Уурхайн талбайн эргэн тойронд уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж байгааг анхааруулсан тэмдэг тэмдэглэгээг нэмэгдүүлэх, сайжруулах	Уурхайн тэмдэг тэмдэглэгээг 2023 онд хийгдэж дууссан. Зургийг орууллаа.	-
2	Хаягдал овоолгыг нөхөн сэргээлтэнд ашиглах.	Овоолгоноос үүссэн хаягдал шороог лицензийн талбайн гадна байрлах ухагдаж хаягдсан газарт нөхөн дүүргэлт хийж газрыг тэгшилж янзалсан. Овоолгоноос үүссэн хаягдал шороог нөхөн сэргээлтэнд ашигласан.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлтэнд орсон.
3	Шатах тослох материалын хадгалалтанд хяналт тавьж ажиллах, шатах тослох материал алдагдсан тохиолдолд цаг тухай бүрт нь саармагжуулах арга хэмжээ авах	ШТМ хөрсөнд алдагдаагүй, ШТМ газрын гадаргад алдагдахаас тогтмол сэргийлж ажиллаж байсан.	-
4	Шатах тослох материалыг хадгалах талбайг хатуу хучилттай болгох, цементлэх.	Шатах тослох материалыг хадгалах талбайг хатуу хучилттай болгож засаж сайжруулсан. Зургийг орууллаа.	-

Усан орчин			
1	Ахуйн бохир усыг ил задгай асгахгүй байх	Ахуйн бохир усыг ил задгай асгаагүй.	-
Амьтан			
1	Компаний эзэмшилд байгаа цахилгаан дамжуулах агаарын шугамд шувуу үргэгч хийж байрлуулах.	Гэрээ байгуулсан мэргэжлийн цахилгааны компани нь хугацаандаа ажлаа хийгээгүй учраас шувуу үргэгч хийгээгүй.	-
Нийт дүн			865,500

Татвар, хураамж

Он	Дэлгэрэнгүй	Нийт дүн	Төлөв
2024	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн
2023	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн
2022	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн
2021	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн
2020	АТБӨЯХТатвар: 9,129 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	18,629 ₮	Төлөгдсөн

Зураг 2. Тээврийн хэрэгслийг үзлэгт оруулсан баримт

Татвар, хураамж

Он	Дэлгэрэнгүй	Нийт дүн	Төлөв
2024	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн
2023	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн
2022	АТБӨЯХТатвар: 14,000 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,500 ₮	Төлөгдсөн

Зураг 3. Агаарын бохирдол төлсөн баримт

Татвар, хураамж

Он	Дэлгэрэнгүй	Нийт дүн	Төлөв
2022	АТБӨЯХТатвар: 0 ₮ АБТөлбөр: 0 ₮ АЗАТөлбөр: 30,000 ₮	30,000 ₮	Төлөгдсөн
2022	АТБӨЯХТатвар: 13,500 ₮ АБТөлбөр: 9,500 ₮ АЗАТөлбөр: 0 ₮	23,000 ₮	Төлөгдсөн

Зураг 4. Агаарын бохирдол төлсөн баримт

Зураг 5. Уурхайн замд усалгаа хийгдэж байгаа байдал

Зураг 6. Уурхайн тээвэрлэлтийн замын таних тэмдэг

Зураг 7. Уурхайн үйл ажиллагаа явагдаж байгааг анхааруулсан тэмдэг тэмдэглэгээ

5.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг /
1	Нөхөн сэргээлт	Хаягдал чулуугаар уурхайн хуучин ухсан байсан газруудад нөхөн дүүргэлт хийх.	Овоолгоос үүссэн хаягдал шороог лицензийн талбайн гадна байрлах ухагдаж хаягдсан газарт нөхөн дүүргэлт хийж газрын тэгшилж янзалсан. Нөхөн сэргээлтэнд ашигласан.	25,000,000
Нийт				25,000,000

Зураг 8. Нөхөн дүүргэлт хийсэн байдал

5.3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх газрыг Дорнод аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас санал авсны үндсэн дээр эвдэрсэн газрыг техникийн нөхөн сэргээлт хийх ажлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд хэрэгжүүлэхээр санал, шийдвэрт хүрсэн.

Хүснэгт 7. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг /
1	Орон нутгаас санал авсны үндсэн дээр Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын 5-р багийн нутаг дэвсгэрт шугам ухаж авсны улмаас эвдэрч, эзэнгүй орхигдсон газарт нөхөн сэргээлт хийх ажлыг үргэлжлүүлэн гүйцэтгэх.	0.075 га газарт 3 м гүнтэй 2,250 м ³ газрыг булж, тэгшилж, техникийн нөхөн сэргээлт хийнэ.	0.075 га газарт 3 м гүнтэй 2,250 м ³ газрыг булж, тэгшилж, техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн.	4,000,000
2	5-р багийн нутагт шугам ухаж авсны улмаас эвдэрч, хоосон орон зай үүсэж орхигдсон газарт техникийн нөхөн сэргээлтийг 3 жилийн хугацаанд гүйцэтгэж байгаа бөгөөд энэхүү ажлыг 2024 онд дуусгаж, орон нутагт хүлээлгэн өгч акт үйлдэнэ.	3 жилийн хугацаанд нийт 1.25 га газарт бүхий 37,500 м ³ газарт техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн	3 жилийн хугацаанд дүйцүүлэн хамгааллын ажлын хүрээнд нийтдээ 2.3 км урттай, 6900м ² талбай бүхий 17250м ³ эзлэхүүнтэй шороог булж, техникийн нөхөн сэргээлт хийж дууссан. Энхүү ажлыг Дорнод аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газарт хүлээлгэн өгөхөөр хүсэлт өгсөн байгаа болно.	15,000,000
3	2024 онд тарьсан бургасыг арчлан хамгаалах, услаж тордох.	200 ш бургас	Өөрийн эзэмшлийн талбайд тарьсан 200 ш бургасыг арчилж, тордож, усалгааг тогтмол хийсэн.	750,000
Нийт				19,750,000

Зураг 9. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд нөхөн сэргээлтийг 3 дахь жилд хийж дуусгасан байдал

Зураг 10. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд нөхөн сэргээлт хийсэн байдал

Зураг 11. Уурхайн талбайд бургас тарьсан байдал

Зураг 12. Усалгаа, арчилгаа, тордолгоо хийгдэж байгаа байдал

5.4. Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Уурхайн эдэлбэр газар болон түүний ойр орчмын нөлөөллийн бүсэд айл өрх байхгүй учир нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ хийгдэхгүй болно.

5.5. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Уурхайн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл ба археологийн олдвор илрээгүй. Уурхайн үйл ажиллагааны явцад ямарваа нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл олдох үед холбогдох хууль тогтоомжинд заасны дагуу засаг захиргааны байгууллага болон холбогдох байгууллага болох ШУА-ийн түүхийн хүрээлэнд даруй мэдэгдэж төслийн үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсооно.

5.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 8. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Нийт зардал, 2024 он /төгрөг/
1	Мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулах	Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалтыг зохион байгуулсан. Дорнод аймгийн Улаан Загалмай Хороотой хамтран ажилчдыг анхан шатны сургалтанд хамруулж, Улаан загалмай хороонд нийт ажилтнуудыг гишүүн болгосон.	750,000
	Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангаж ажиллуулах	Манай байгууллага нь ISO 9001:2015, ISO 45001:2018 нэгдсэн менежментийн тогтолцоог 2023 онд нэвтрүүлсэн. Энэхүү стандартын дагуу нийт ажилчдын хувцас болон нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр ханган ажилладаг. Нийт 15 ажилтантай.	8,668,800
2	Гал унтраах хэрэгслийг зохих газруудад байрлуулах, багаж хэрэгслийг нэмэгдүүлэх, сайжруулах	ISO 45001:2018 стандартын дагуу гал унтраах багаж хэрэгслийг жил бүр шинэчлэн сайжруулан ажилладаг.	1,390,400
3	Ажилд гарахын өмнө ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх	Аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг өглөө бүр ажилд гарахын өмнө өгдөг. ISO 9001:2015, ISO 45001:2018 нэгдсэн менежментийн тогтолцооны дагуу мэргэжил тус бүр дээр мэргэжлийн үнэлгээ хийлгэж аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг бүрэн боловсруулж ажилладаг.	-
4	Уурхайн аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг батлуулах	Уурхайн аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг 2024 онд батлуулсан, хэрэгжүүлэн ажилладаг.	500,000
5	Тэсэлгээг мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулж гүйцэтгүүлэх.	Уурхайн тэсэлгээг “Мастер бласт энерги” ХХК-тай гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлсэн. Нийт 4680м ² талбайд тэсэлгээ хийлгэсэн.	Үйл ажиллагааны зардалд орсон.

6	Уурхайн тэсэлгээний үед аюулгүй ажиллагааг сайтар мөрдөж ажиллах, мэргэжлийн тэсэлгээчнээр гүйцэтгүүлэх.	Гэрээ байгуулсан компани уурхайн тэсэлгээ эхлэх, дуусгах, устгах, тээвэрлэх зэрэг ажлыг бүрэн хариуцаж ажилласан.	-
Нийт			11,309,200

Зураг 13. Улаан Загалмай Хороотой хамтран ажилчдыг сургалтанд хамруулсан байдал

Зураг 14. Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцсаар хангасан байдал

Зураг 15. Гал унтраах багаж хэрэгслийг сайжруулсан байдал

Зураг 16. Ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч байгаа байдал

Монгол Улсын иргэн та хөдөлмөрлөх аятай нөхцлөөр хангагдах эрхтэй.

№	Свог нэр	Мэргэжил зэрэг	Он, сар, өдөр	Хийгдэх ажил	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зааварчилгааны ерөнхий утга, код	Зааварчилгаа авсан хүний гарын үсэг	Зааварчилгаа өгсөн хүний албан тушаал, овог нэр, гарын үсэг
1	Тогтосон	У/М	4-10	Хөдөлмөрлөх аятай нөхцлөөр хангагдах эрхтэй.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зааварчилгааны ерөнхий утга, код	[Signatures]	[Signatures]
2	Сүүжир	У/М	4-10				
3	Сүүжир	У/М	4-10				
4	Сүүжир	У/М	4-10				
5	Сүүжир	У/М	4-10				
6	Сүүжир	У/М	4-10				
7	Сүүжир	У/М	4-11				
8	Сүүжир	У/М	4-11				
9	Сүүжир	У/М	4-11				
10	Сүүжир	У/М	4-11				
11	Сүүжир	У/М	4-11				
12	Сүүжир	У/М	4-11				
13	Сүүжир	У/М	4-12				
14	Сүүжир	У/М	4-12				
15	Сүүжир	У/М	4-12				
16	Сүүжир	У/М	4-12				
17	Сүүжир	У/М	4-12				
18	Сүүжир	У/М	4-12				
19	Сүүжир	У/М	4-15				
20	Сүүжир	У/М	4-15				
21	Сүүжир	У/М	4-15				
22	Сүүжир	У/М	4-15				
23	Сүүжир	У/М	4-15				
24	Сүүжир	У/М	4-15				
25	Сүүжир	У/М	4-14				
26	Сүүжир	У/М	4-15				
27	Сүүжир	У/М	4-15				
28	Сүүжир	У/М	4-15				
29	Сүүжир	У/М	4-15				
30	Сүүжир	У/М	4-15				

Зураг 17. Ажилчдад аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч байгаа байдлын тэмдэглэл

ОБЕГ-ын даргын 2016 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/75 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

БАТЛАВ, СҮХЖИН ХХК-НЫ ЗАХИРАЛ, Д. ДЭЛГЭРМАА, 20-оны сарын 15 өдөр

ЗӨВШӨӨРСӨН, ОБЕГ-ЫН ДЭРГЭДЭХ, УУЛ УУРХАЙН АВРАХ АНГИЙН ЗАХИРАГЧ, ХУРАНДАА, Д. ГАНТУЛГА, 20-оны сарын 15 өдөр

ДОРНОД АЙМГИЙН ХЭРЛЭН СУМЫН “ЧОЙБАЛСАН-1” ЭЛС ХАЙРГАНЫ ХОЛИМОГИЙН ОРДЫН ИЛ УУРХАЙН АЮУЛЫН ҮЕД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Үндсэн АТЗ-ын дугаар: ДО-001А

ХЯНАСАН: УУЛ УУРХАЙН АВРАХ АНГИЙН АЛБАНЫ ДЭРГЭВЭР АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДАГЧ АХМАД / Д. БАЯРЖАРГАЛ /

ХЯНАСАН: СҮХЖИН ХХК-Н ГЕОЛОГИ, УУЛ УУРХАЙН ИНЖЕНЕР / Х. ДАВААХҮҮ /

БОЛОВСОРУУЛСАН: СҮХЖИН ХХК-Н ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙН ИНЖЕНЕР / Б. НАРАНБОЛД /

2024 он

Зураг 18. 2024 оны аюулын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө

Зураг 19. Уурхайн талбайд тэсэлгээ хийгдэж байгаа байдал

Зураг 20. Уурхайн талбайд тэсэлгээ хийгдэж байгаа байдал

5.7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 9. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг /
1	Хог хаягдал /хатуу/	“Чойбалсан хөгжил” ОНӨҮГ-тэй хог тээвэрлэлтийн гэрээг шинэчлэн байгуулж, хог хаягдлыг тухай бүрт тээвэрлүүлэх.	“Хэрлэн тохижилт” ОНӨААТҮГ-тэй хог тээвэрлэлтийн гэрээг байгуулж, тээвэрлүүлсэн. Хог тээвэрлэлтийн гэрээг зургаар оруулж, мөн хавсралтанд хавсаргалаа.	100,000
2		Хог хаягдлын төвлөрсөн түр цэгийг суурийг хөрсөнд нэвчихээргүй хатуу хучилттай болгох, цементлэх.	-	-
6	Аюултай	Ашигласан шатах, тослох материалыг зориулалтын саванд хадгалах, уурхайн орчинд асгарч алдагдахаас тухай бүр сэргийлэх, ШТМ дахин боловсруулах үйлдвэр лүү тээвэрлүүлэх	Ашигласан шатах, тослох материалыг зориулалтын саванд хадгалсан. Поошик ашигласан ШТМ-р дүүрэхээр тээвэрлүүлнэ.	100,000
7		ШТМ болон аюултай хог хаягдлыг хадгалах талбайг хатуу хучилттай болгох	ШТМ болон аюултай хог хаягдлыг хадгалах талбайг хатуу хучилттай 2023 онд болгосон, сайжруулсан.	-
		Тэсэлгээний үед хэрэглэсэн тэсрэх бодисын сав баглаа боодлын хаягдлыг тэсэлгээний мэргэжлийн байгууллага хариуцаж, буцаан авч явж устгуулах.	Гэрээний дагуу тэсэлгээ хийсэн компани сав баглаа боодлын хаягдлыг өөрсдөө бүрэн хариуцаж, өрсдөө буцаан авч явсан.	-
Нийт дүн				200,000

БАТЛАВ
“ХЭРЛЭН ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧИЛГЭЭ”-НИЙ
ЗАХИРАЛ **М.АЛТАНЖУГ**

ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ГЭРЭЭ

2024 оны 08 сарын 28 өдөр Чойболсан хот

Нэг талаас “Хэрлэн тохижилт үйлчилгээ” ОНБААТҮГ (цашигд “А” тал гэнэ), түүнийг төлөөлж Захирал Эрдэнэбаттар овогтой Энхболд (цашигд “Б” тал гэнэ), /РД.3375069 / бид дараах нөхцөлөөр энэхүү гэрээг байгуулав.

- 1. “А”, “Б” талын нийтлэг үндэслэл**
 - 1.1. “А”, “Б” талууд нь хүйн эрүүл мэнд хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх хортой нөлөөллийг арилгах түүнээс урьдчилан сэргийлэх хөтөй цэвэр орчинд амьтлах, амьдрах зорилгоор тогтоосон хуваарийн дагуу хаягдал хогийг цуглуулан тээвэрлэн хаягдана.
 - 1.2. Гэрээний хугацааг “А”, “Б” талууд 2024 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөрөөс 2025 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдөр хүртэл хугацаатай байгуулав. /Гэрээний хугацааг талууд тохиролцон бунгаж болно./
- 2. “А”, “Б” талын хамтын ажиллагааны удирдлага, хяналт**
 - 2.1. “А”, “Б” тал нь гэрээний хэрэгжилт болон талуудын гэрээний талаарх үйл ажиллагааг хяналт тавих эрхтэй.
 - 2.2. Талууд аль нэг талынхаа шавардсан үед хамтын ажиллагаатай холбоотой өөрийн хийсэн ажил талаар тайлагнаж болно.
- 3. Нэг, “А”, “Б” талуудын эдлэх эрх, хүлээх үүрэг**
 - 3.1. “Б” тал нь гэрээнд заасан хэмжээ, хугацаанд хог хаягдлыг тээвэрлүүлнэ.
 - 3.2. “Б” тал нь хог хаягдлын хураамж сарын 100,000 /Нэг зуун мянган/ төгрөгийг Захирагчын хэм хэмжээний актын 2023 оны 07.28-ны өдрийн 6325 дугаар бичиглэлтэй Дорнод аймгаас Хэрлэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023.08.30-ны өдрийн 1401 тоот тогтоолоор батлагдсан хураамжийн дагуу тооцон “А” талын Хван Банкны 5423157489 тоот дансанд сар бүрийн 25-ны дотор шилжүүлнэ.
 - 3.3. “А”, “Б” тал нь “Хог хаягдлын тухай” хуулийн 10 дугаар зүйлийг мөрдлөг болгон ажиллана.
 - 3.4. “Б” тал нь “А” талд хог хаягдлын хураамжийг төлөөлүй тохиолдолд хог хаягдлыг тээвэрлэхгүй.
 - 3.5. “А” тал хог хаягдлыг гэрээнд заасан хугацаанд аюулгүй ажиллагааны шавардлагаг хянасан тусгай тоногсоон автомашинаар тээвэрлэнэ.
 - 3.6. “А” тал нь “Б” талын хог хаягдлыг сард 1 удаа өнж тээвэрлэнэ.
 - 3.7. Тус гэрээний нэмэлт заалтад дурдсан эрх үрэг, зорилгоо заагаагүй иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагууд тус тусын мөрдөх эсгийг мөрдлөг болгон ажиллана.
 - 3.8. “А” тал нь “Б” талын хог хаягдлыг сард дуудлагаар болон төлөвлөсөн хуваарийн дагуу өнж тээвэрлэх явцад “Б” тал нь “А” талд хогийг цогтой үнс нуруун хамт ачуулахыг хориглоно.
 - 3.9. “Б” тал хогийг цогтой үнс нуруун хамт ачуулсан нь тогтоогдох “А” талд эрсдэл учруулбал учирсан хохирлыг буруутай байгууллага, аж ахуйн нэгж харцан төлнө.

- 3.10. Хог хаягдлын тухай хуулийн 41.3-т заасан өвөр хэмжээ илрэх болон барилгын хог хаягдлыг тээвэрлэх, устгах үйлчилгээний хөлс нь энэ хуулийн 41.1.д заасан хураамжид хамрагдуу. 41.4. энэ хуулийн 41.2, 41.3-т заасан үйлчилгээний хөлсийг хог хаягдлыг хүлээн авах иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагатай байгуулах гэрээний үндсэн дээр тохиролцон тогтооно гэж заасны дагуу дараах заалтын дагуу үнэ тарихыг баримтлан “Б” тал нь “А” талын дансанд төлбөрийг шилжүүлнэ.
- 3.11. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзнийн хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг Үүсгэж байгаа хог хаягдлын хэмжээгээс хамаруулан тооцно.
- 3.12. Дорнод Аймгаас Хэрлэн сумын Засаг даргын 2022 оны 06 дугаар сарын 28-ны өдрийн А199 Шинээр байгуулсан хогийн цэрт хог хаягдлыг тээвэрлэх тухай зөвшөөрлийн дагуу Хэрлэн сум, Чойболсан хотод үйл ажиллагаа явуулж буй Хоол үйлдвэрлэл болон мах, махан бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл, зам, барилгын компанийн хог хаягдлыг 2022 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдөрөөс эхлэн Байнгын сумын нутаг дэвсгэр дэх шинэ хогийн тэвэрхөн цэрт татан зайлуулав.
- 3.13. Баян тэмэн сумын шинэ хогийн цэрт хоол үйлдвэрлэл, малын гаралтай бүтээгдэхүүн, сэг зэм, яс, зам болон Барилгын хаягдал хогийг татан зайлуулах өргөл нь байршлын шалтгаанаар бусад хогийн цэрт хог хаягдлаас янгуу төлбөртэй байна.
- 3.14. Баян тэмэн сумын шинэ хогийн цэрт хог тээвэрлэх хуваарийн /хавсралт-1/ийн дагуу хийж гүйцэтгэж болно.

4. Маргааныг шийдвэрлэх

4.1. Гэрээгээр хүлээсэн үүрэгтэй холбоотой асуудлаар 2 тал харилцан зөвшилцөн, тохиролцоонд хүрээгүй тохиолдолд холбогдох хуулийн байгууллагаар шийдвэрлүүлнэ.

5. Бусад нэмэлт заалт

- 5.1. “А” “Б” талууд үйл ажиллагаандаа Монгол Улсын Иргэний тухай хууль, Хог хаягдлын тухай хууль тогтоомж, бусад хууль тогтоомжийг удирдлага болно.
- 5.2. Хог хаягдлын талаар иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын эрх, үүрэг
 - 5.2.1. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага дараах эрх эдэлнэ:
 - 5.2.2. Хог хаягдлын тухай хууль тогтоомж, зөрсөн этгээдийн талаар төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагад мэдээлэх, хариуцлага хүрээлэхийг эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаас шаардах;
 - 5.2.3. Хог хаягдлын талаар мэргэжлийн байгууллагаас арга зүйн туслалцаа, зөвлөгөө авах;
 - 5.2.4. Хог хаягдлын талаар иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага дараах үүрэг хүлээнэ:
 - 5.2.5. Хог хаягдлын тухай хуулийн 31.3-т заасан журмын дагуу эзнийн хог хаягдлаа ангилан ялгах.
 - 5.2.6. Хог хаягдлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангасан хогийн савтай байх.
 - 5.2.7. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх эрх бүхий аж ахуйн нэгж, байгууллагатай буюу /Хэрлэн тохижилт үйлчилгээ” ОНБААТҮГ-тай хог тээврийн үйлчилгээний гэрээ байгуулах.
 - 5.2.8. Хог хаягдлаа зориулалтын хогийн сав болон цэрт хаях эрх хог хаягдал цуглуулах тээвэрлэх эрх бүхий байгууллага буюу /Хэрлэн тохижилт үйлчилгээ” ОНБААТҮГ-т/ шилжүүлэх.
 - 5.2.7. Нийтийн хамарсан цэвэрлэгээ, иргэдийн бүтээсэ зохион байгуулсан үйл ажиллагаанд идэвхитэй оролцох;
 - 5.2.8. Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг тогтоосон хугацаанд төлөх
 - 5.2.9. Хог хаягдлыг бууруулах, ангилах, дахин ашиглах, зүй зэмийст хаях дадал зуршлыг хэвшүүлэх;
 - 5.2.10. Эзэмшлийн Барилга, байгууламжийн гадна хана, хашаа, хайсан дээр хог хаягдал болохоор зар сурталчилгаа байршуулахгүй байх;
 - 5.2.11. Хог хаягдлын тухай хуулийн 9.4.12-т заасан нийтийн эдлэлээр газрын 50 метр хүртэлх хог хаягдал, цэс, мөсийг цэвэрлэх;
 - 5.2.12. Барилга барих, буулгах, засварлах үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, устгах, булшлах эрх бүхий иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад шилжүүлж, үйлчилгээний хогийг хаярдах;
 - 5.2.13. Хог хаягдлын талаарх сургалтад хамрагдаж, мэдлэгээ дээшлүүлэх;
 - 5.2.14. Хамгийн боломжит өргө төхөөллийг, байгаль орчинд ээлтэй өргө ажиллагааг нэвтрүүлэх замаар хог хаягдлаас хүийн эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах.

- 5.2.15. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага хог хаягдлын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавина.
- 5.4. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад хог хаягдалтай холбоотой дараах үйл ажиллагааг хориглоно.
 - 5.4.1. Хог хаягдлыг дэл бүтцийн шугам хоолойд хаях;
 - 5.4.2. Нийтийн эдэлбэр газар, ногоон бус, үерийн далан сувагт хог хаягдал хаях;
 - 5.4.3. Хог хаягдлыг ил задгай шатаах;
 - 5.4.4. Гэрэйн болон нам даралтын зууханд нийлэг материалтай хог хаягдлыг шатаах;
 - 5.4.5. Хог хаягдлыг хогийн сав болон тогтоосон хэмжээ бусад газарт хаях;
 - 5.4.6. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь керо бохнодуулагч жорлон байгуулах;
 - 5.4.7. Нийтийн эзэмшлийн ад хөрөнө дээр зар сурталчилгаа байршуулах, шашны болон зан үйлийн эд зүйлс тавьж хог хаягдал үүсгэх.

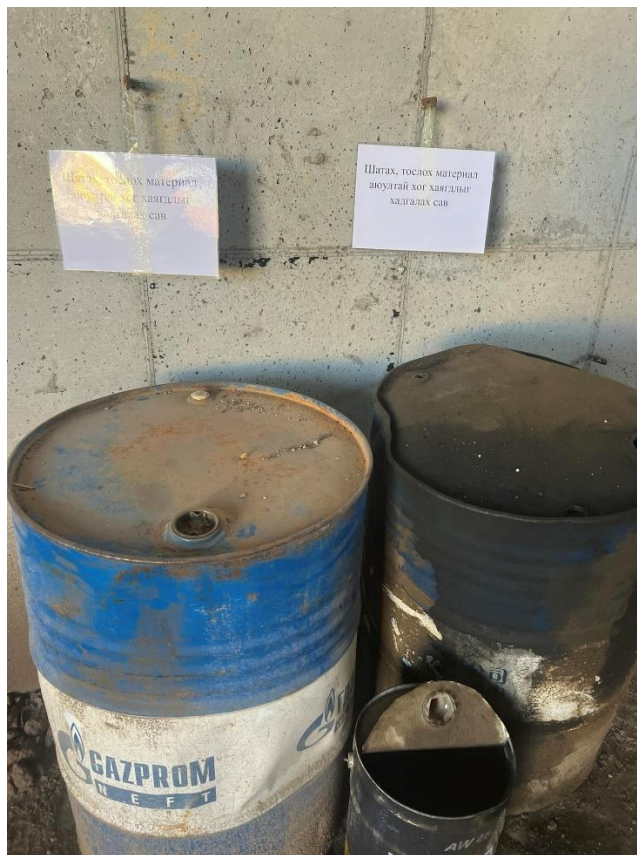
6. Гэрээ хүчин төгөлдөр байх

- 6.1. “А”, “Б” талууд нь гэрээнд гарын үсэг зурсан үеэс гэрээ хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.
- 6.2. Гэрээг хуульд зааснаас бусад тохиолдолд талууд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр уугацаанаас өмнө ажлын 10 хоногийн дотор урьдчилан мэдэгдэх замаар гэрээг цуцалж болно. Энэ тохиолдолд шалтгааныг тодорхой бичин албан тоотсоор хандана.
- 6.3. Талууд харилцан тохиролцож гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

7. ГЭРЭЭ БАЙГУУЛАГЧ ТАЛУУД:

<p>“А” тал:</p> <p>Хаяг: Хэрлэн сум 2-р баг “ХЭРЛЭН ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧИЛГЭЭ” ОНБААТҮГ-тай Ерөнхий нагтлан Бодогч /Гарын үсэг/</p> <p>Тамга, тэмдэг</p> <p>Утас: 70582832</p> <p>2024.08.28</p>	<p>“Б” тал:</p> <p>Хаяг: Хэрлэн сум 6-р баг “СҮХ-ИНДЭР” ХХК</p> <p>Захирал Э.Анхболд /Гарын үсэг/</p> <p>Тамга, тэмдэг</p> <p>Утас: 99992063 99032063</p>
---	---

Зураг 21. Хог тээвэрлэлтийн гэрээ

Зураг 22. Ашигласан ШТМ цуглуулах сав

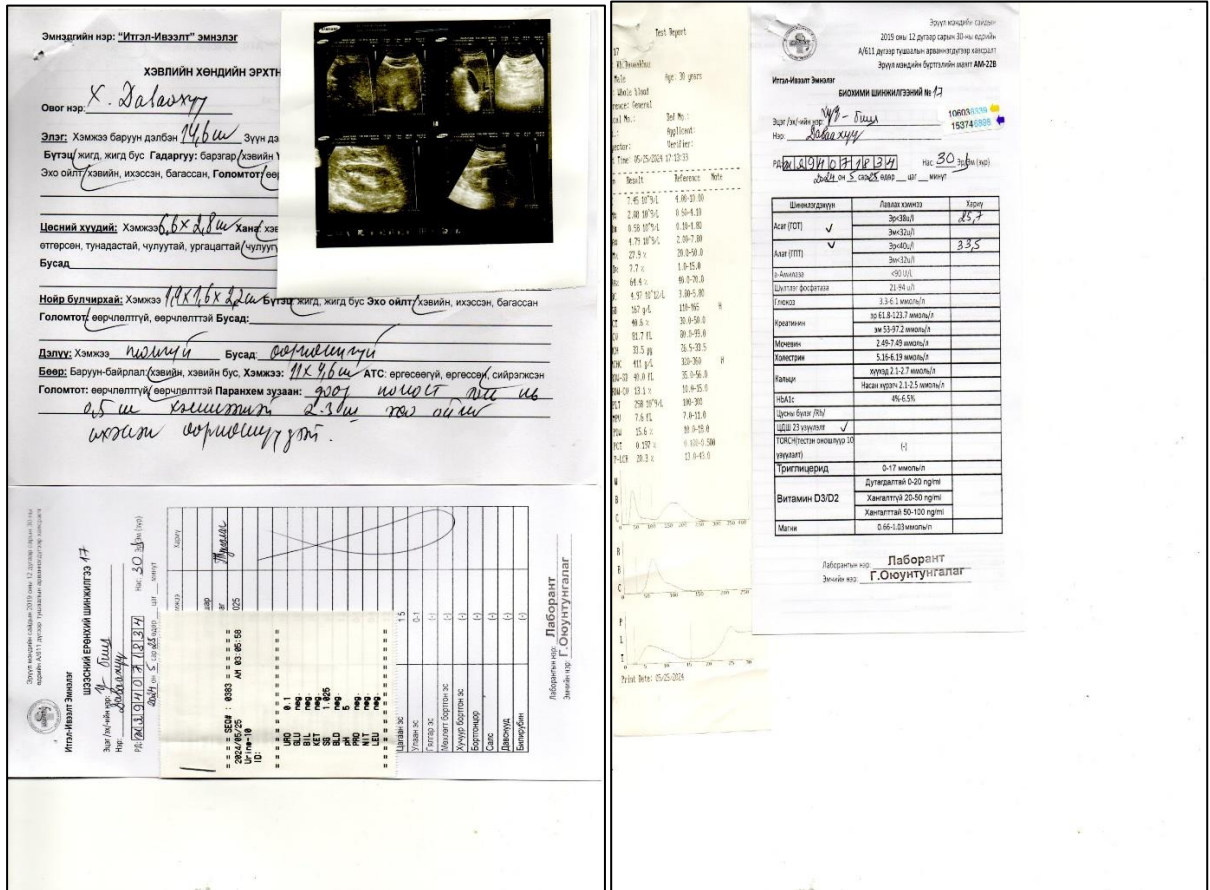
Зураг 23. Ашигласан ШТМ хадгалах газрыг хатуу хучилттай болгосон байдал

5.8. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

“Сүх-Индэр” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн нь байгаль орчны асуудлыг хариуцан ажиллаж, БОХТ, БОХШХ-ийг хэрэгжүүлж, хэрэгжилтийн үр дүн, тайланг компаний удирдлага, байгаль орчныг хариуцсан бүх шатны төр, захиргааны байгууллагын өмнө хариуцан ажиллах үүрэг хүлээнэ.

Хүснэгт 10. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

№	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /тогрөг /
1	Ажиллагсадыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах	Ажиллагсадыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулсан. Нийт 15 ажилтныг хамруулсан.	1,980,000
2	Орон нутагтай нийгмийн хариуцлагын гэрээг шинэчлэн байгуулж, гэрээний дагуу хамтран ажиллах, шинэчлэх	Дорнод аймгийн Засаг даргын тамгын газраас 2022 оноос хойш удаа дараа хүсэлт өгсөн боловч орон нутгийн хамтран ажиллах гэрээ хийгдээгүй хүлээгдэж байна. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд дараах ажлуудыг хийсэн. Үүнд: 1. Өвөлжилтийн хүндрэлтэй холбоотойгоор 5-р багийн нутаг дэвсгэрт тээврийн зам боогдсон газруудад утгуурт ачигчаар зам гаргаж өгсөн. 7 хоногийн хугацаатай ажилласан. Цасанд дарагдсан айлуудыг гаргаж өгсөн. 2. Хэрлэн сумын 5-р баг өвөлжилттэй холбоотойгоор хавар үхсэн малын сэг зэм цэвэрлэх, тээвэрлэх ажлуудыг утгуурт ачигчаар цэвэрлэж, төвлөрсөн хогийн цэгт аваачсан. 3. Хэрлэн сумын 5-р багийн ахмадын тэмцээн уралдаанд зориулан, хандив өргөсөн. 4. Дэлхийн усны өдөрт зориулан Дорнод аймгийн Чойбалсан хотод зохиогдсон арга хэмжээнд өгсөн.	1. 2,500,000 2. 1,000,000 3. 250,000 4. 250,000
3	Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудит хийлгэх.	Байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитыг “Агълиш” ХХК-иар хийлгүүлсэн. Тайлангийн нүүрийг орууллаа.	3,850,000
Нийт дүн			9,830,000

Зураг 24. Хог хаягдлын хяналтын ажилтнаар авсан тухай тушаал

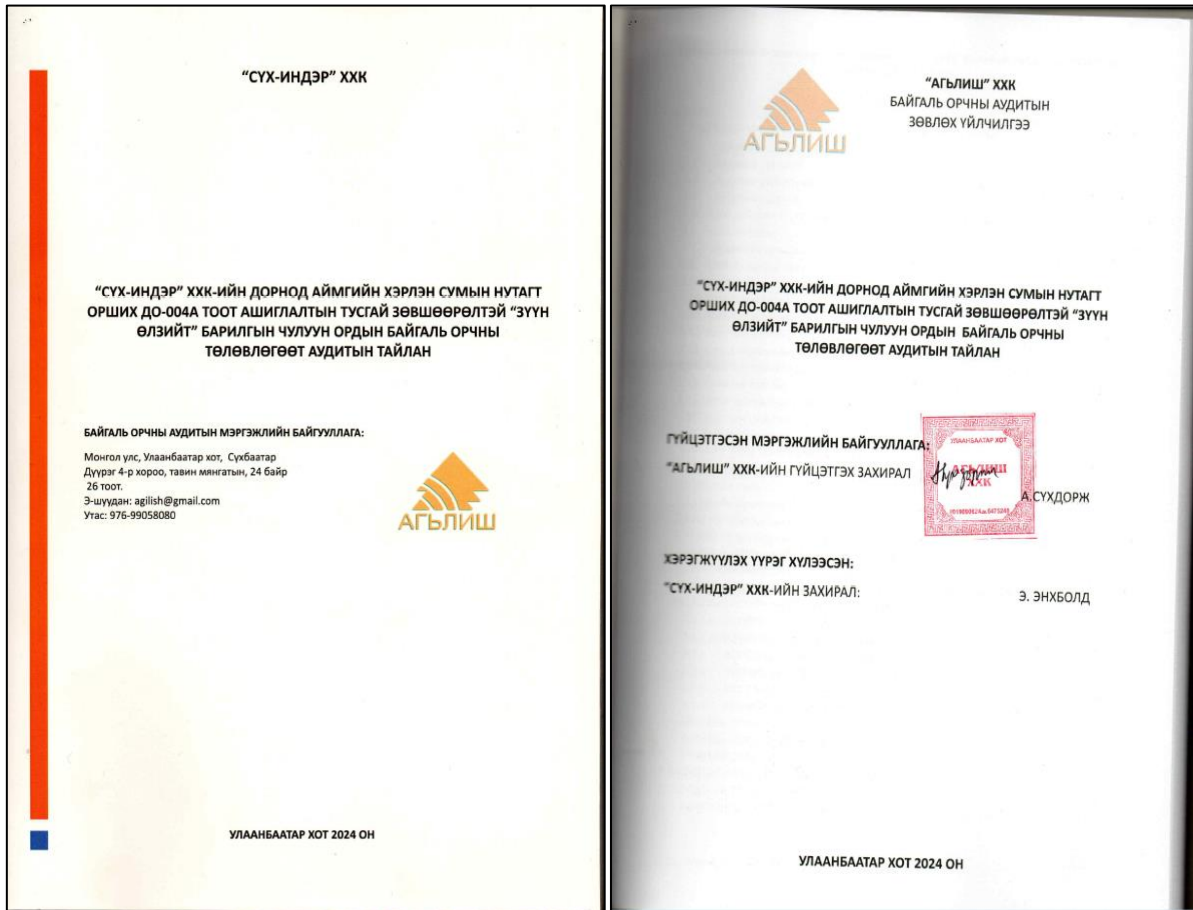
Зураг 25. Цасыг цэвэрлэж цасанд дарагдсан айлуудыг гаргаж өгсөн байдал

Зураг 26. Цасыг цэвэрлэж цасанд дарагдсан айлуудыг гаргаж өгсөн байдал

Зураг 27. Үхсэн малын сэг зэмийг цэвэрлэж байгаа байдал

Зураг 28. Байгаль орчны аудит хийлгэсэн байдал

5.9. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт

"Сүх-Индэр" ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд хүргүүлнэ.

Хүснэгт 11. Олон нийтэд тайлагнах, танилцуулах төлөвлөгөөний биелэлт

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд		Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
Дорнод аймаг	Орон нутгийн байгаль орчны газар	Хуралд танилцуулах	БОМТ-ийн 2024 оны хэрэгжилтийн тайлан	11-р сарын 01-ний өдрийн дотор	БОМТ болон, БОМТ-ний биелэлтийн тайл анг хянуулахаар ажиллаж байна.
	БОУАӨЯ-ны ХБОБЗГ	Уулзалт			
Төрийн захиргааны төв байгууллага		Тайлан, төлөвлөгөөг тайлан хэлбэрээр болон Файл хэлбэрээр	2024 оны БОМТ	2025 оны 1-р улиралд	

5.10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт

“Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордыг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүрт илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр гэнэ.

Хүснэгт 12. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөөний биелэлт

№	Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг/
Агаарын орчин				
1	Агаарын тоосны (TSP, PM ₁₀ , PM _{2.5}) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	-Олборлолтын бүсээс, -Чулуу бутлах ангилах үйлдвэрээс агаарын сорьц дээж авсан.	Агаарын Нийт тоосонцор, Азотын давхар исэл, Хүхэрлэг хий зэрэг шинжилгээг Дорнод аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв, Байгаль орчны шинжилгээний лабораторит хийлгэсэн.	100,000
Усан орчин				
1	Усны химийн шинжилгээ (рН, ЕС, TDS) нийт шүлтлэг, хатуулгын хэмжээ (CaCO ₃)	Унд ахуйн уснаас	Гүний худгийн уснаас усны дээж авч “Нарт ШУҮН консалтинг” ХХК-ийн лабораторид шинжлүүлсэн. Шинжилгээний дүнг хавсралтаар орууллаа.	66,000
Хөрсөн бүрхэвч				
1	Хөрсний химийн үзүүлэлт (рН, EC _{2.5} dS/m, P ₂ O ₅ , K ₂ O, CaCO ₃)	-Ил уурхай орчмоос, -Кемп орчмоос.	Хөрсний агрохимийн дээж авч “Нарт ШУҮН консалтинг” ХХК-ийн хөрсний лабораторид шинжлүүлсэн. Шинжилгээний дүнг хавсралтаар орууллаа.	75,000
Нийт дүн				241,000

УС, ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
 Дорнод аймаг Хэрлэн сум 11 дугаар баг
 Утас: 7058-3087, 70583178
 E-mail хаяг: dornodboshi@gmail.com

Сорьцын дугаар: 2024/87-88
 Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “СҮХ-ИНДЭР” ХХК
 Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал : Лабораторийн инженер Г.Баасанжав
 Дээжийн тоо, төрөл : 1 Тоос
 Шинжилгээний аргын стандарт : DUSTRAK85-33
 Дээж авсан цаг : Ашиглалтын талбайгаас
 Дээж авсан огноо : 2024.10.10
 Шинжилсэн огноо : 2024.10.14
 Шинжилгээ хийсэн албан тушаалтан : 04
 Хуудасны тоо : 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

№	Агаарын сорьц авсан цэгийн нэр	Сорьц авсан цаг	Агаарын даралт	Агаарын температур	Нийт тоосонцор
			гПа	°C	
87	Чулуу бутлах ангилах үйлдвэр	11.01	690.7	7.1	4
88	Олборлолтын бүс	11.32	690.4	8.2	7
Стандарт MNS 4585:2016					500

Хянаж баталгаажуулсан:
 Лабораторийн эрхлэгч Б.Гүнчинсүрэн/

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

УС, ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
 Дорнод аймаг Хэрлэн сум 11 дугаар баг
 Утас: 7058-3087, 70583178
 E-mail хаяг: dornodboshi@gmail.com

Сорьцын дугаар: 2024/87-88
 Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “СҮХ-ИНДЭР” ХХК
 Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал : Лабораторийн инженер Г.Баасанжав
 Дээжийн тоо, төрөл : 2 агаар
 Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 0017-2-5-11:2021
 Дээж авсан цаг : Ашиглалтын талбайгаас
 Дээж авсан огноо : 2024.10.10
 Шинжилсэн огноо : 2024.10.14
 Шинжилгээ хийсэн албан тушаалтан : 04
 Хуудасны тоо : 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

№	Агаарын сорьц авсан цэгийн нэр	Сорьц авсан цаг	Агаарын даралт	Агаарын температур	Азотын давхар исэл
			гПа	°C	
87	Чулуу бутлах ангилах үйлдвэр	11.01	690.7	7.1	54
88	Олборлолтын бүс	11.32	690.4	8.2	40
Стандарт MNS 4585:2016					200

Хянаж баталгаажуулсан:
 Лабораторийн эрхлэгч Б.Гүнчинсүрэн/

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

УС, ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
 Дорнод аймаг Хэрлэн сум 11 дугаар баг
 Утас: 7058-3087, 70583178
 E-mail хаяг: dornodboshi@gmail.com

Сорьцын дугаар: 2024/87-88
 Дээж ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “СҮХ-ИНДЭР” ХХК
 Дээж авсан хүний нэр, албан тушаал : Лабораторийн инженер Г.Баасанжав
 Дээжийн тоо, төрөл : 2 агаар
 Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 0017-2-5-12:2021
 Дээж авсан цаг : Ашиглалтын талбайгаас
 Дээж авсан огноо : 2024.10.10
 Шинжилсэн огноо : 2024.10.14
 Шинжилгээ хийсэн албан тушаалтан : 04
 Хуудасны тоо : 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

№	Агаарын сорьц авсан цэгийн нэр	Сорьц авсан цаг	Агаарын даралт	Агаарын температур	Хүхэрлэг хий
			гПа	°C	
87	Чулуу бутлах ангилах үйлдвэр	11.01	690.7	7.1	5
88	Олборлолтын бүс	11.32	690.4	8.2	5
Стандарт MNS 4585:2016					450

Хянаж баталгаажуулсан:
 Лабораторийн эрхлэгч Б.Гүнчинсүрэн/

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн дээжинд хүчинтэй

Зураг 29. Агаарын шинжилгээний дүн

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан дүүрэг, 19-р хороо, УЗГ, ЗК 17024 Шх 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com № 24/09-18/2

Захиалагч: “Эко ногоон байлаг” ХХК
Дэж авсан нэг: “Сүх-Индэр” ХХК, Дорнод аймаг, Хэрлэн сум
Сорьд авсан огноо: 2024 оны 09 сар 12 өдөр
Шинжилгээ хийсэн огноо: 09 сарын 18
Хариуцах утас:

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дэж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солидох суурьд, мг-экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ²⁺	Mg ²⁺		P ₂ O ₅
Дэж 1, Кемпийн талбай											
1	0-20	7.95	0.016	0.038	2.16	0.96	0.14	20	10	2.4	2
Дэж 2, Ил уурхай											
2	0-20	7.93	0.011	0.026	2.49	0.00	0.09	14	11	2.7	4

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дэж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	
Дэж 1								
1	0-20	9.5	51.3	16.5	11.6	2.2	8.9	22.7
Дэж 2, Ил уурхай								
2	0-20	5.9	50.6	17.8	12.4	4.9	8.4	25.7

* Жис: Энэхүү шинжилгээний зарцуу нь тухайн үрсийн өсөөгөөс хамарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД: (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд)
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭГТЭЭСЭН: С.НЯМДАШ, ХУАНЦЭНГЭГ, С.НЯМДАШ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: С.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

2024 ОНЫ 09 САРЫН 18

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан дүүрэг, 19-р хороо, УЗГ, ЗК 17024 Шх 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com № 24/10-17/1

Захиалагч: “Эко ногоон байлаг” ХХК
Дэж авсан нэг: “Сүх-Индэр” ХХК, Дорнод аймаг, Хэрлэн сум
Сорьд авсан огноо: 2024 оны 10 сар 14 өдөр
Шинжилгээ хийсэн огноо: 10 сарын 17
Хариуцах утас:

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дэж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солидох суурьд, мг-экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ²⁺	Mg ²⁺		P ₂ O ₅
Дэж 1											
1	0-20	8.35	0.066	0.162	0.85	2.28	0.64	11	7	3.9	16

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дэж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	
Дэж 1								
1	0-20	9.5	51.3	16.5	11.6	2.2	8.9	22.7

* Жис: Энэхүү шинжилгээний зарцуу нь тухайн үрсийн өсөөгөөс хамарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД: (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд)
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭГТЭЭСЭН: С.НЯМДАШ, ХУАНЦЭНГЭГ, С.НЯМДАШ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: С.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

2024 ОНЫ 10 САРЫН 17

Зураг 30. Хөрсний шинжилгээний дүн

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан дүүрэг, 19-р хороо, УЗГ, ЗК 17024 Шх 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com № 24/09-18/2

Захиалагч: “Эко ногоон байлаг” ХХК
Дэж авсан нэг: “Сүх-Индэр” ХХК, Дорнод аймаг, Хэрлэн сум
Сорьд авсан огноо: 2024 оны 09 сарын 12
Уст шугийн төрөл: гүний худал
Зориулалт:
Хариуцах утас:
Аргын стандарт: MNS1097:1970

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	52.00	2.59	60.49	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	15.00	1.23	28.77	HCO ₃ ⁻	174.00	2.85	66.51
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	25.00	0.71	16.45
K ⁺	1.00	0.03	0.60	SO ₄ ⁻	25.00	0.52	12.15
Na ⁺	10.00	0.43	10.14	NO ₃ ⁻	13.00	0.21	4.89
Дүн	78.00	4.29	100.00	Дүн	237.00	4.29	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:
Σ_{ан} 315 мг/л
HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион, катионуудын нийлбэр: 228 мг/л
Физик үзүүлэлтүүд
Өнгө: 0-үнгүгүй
Үнэр: 0-үнгүгүй
Булингар: Булингаргүй
Тунгалаг: Тунгалаг

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 198 ppm
Ерөнхий хатуулаг: 3.82 мг-экв/л
(бага хатуулагтай ус)
Урвалын орчин: pH=7.07
Цахилгаан дамжуулах чадвар:
ЕС -0.481 ds/m
TDS: 274 ppm

$$M(0.32) = \frac{HCO_3 \ 67 \ [Cl \ 16 \ SO_4 \ 12]}{Ca \ 60 \ Mg \ 29 \ [Na \ 10]}$$

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ Гидрокарбонатын ани, кальцийн бүлэг, II төрлийн нэгж буюу дунд зэрэг эрбосжилттай бага хатуулагтай ус.

Жис: усны сорьд шинжилгээний баазуулаха хувь хүн зарцуулан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ: С.НЯМДАШ MSc
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: С.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

2

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан дүүрэг, 19-р хороо, УЗГ, ЗК 17024 Шх 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com № 24/10-22

Захиалагч: “Эко ногоон байлаг” ХХК
Дэж авсан нэг: “Сүх-Индэр” ХХК, Дорнод аймаг, Хэрлэн сум
Сорьд авсан огноо: 2024 оны 10 сар 15
Уст шугийн төрөл: худал
Зориулалт:
Хариуцах утас:
Аргын стандарт: MNS1097:1970

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	52.00	2.59	60.80	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	12.00	0.99	23.13	HCO ₃ ⁻	202.00	3.31	77.55
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	24.00	0.68	15.86
K ⁺	3.00	0.08	1.80	SO ₄ ⁻	5.00	0.10	2.44
Na ⁺	14.00	0.61	14.27	NO ₃ ⁻	13.00	0.18	4.16
Дүн	81.00	4.27	100.00	Дүн	191.00	4.27	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:
Σ_{ан} 272 мг/л
HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион, катионуудын нийлбэр: 171 мг/л
Физик үзүүлэлтүүд
Өнгө: 0-үнгүгүй
Үнэр: 0-үнгүгүй
Булингар: Булингаргүй
Тунгалаг: Тунгалаг

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 182 ppm
Ерөнхий хатуулаг: 3.58 мг-экв/л
(бага хатуулагтай ус)
Урвалын орчин: pH=7.29
Цахилгаан дамжуулах чадвар:
ЕС -0.480 ds/m
TDS: 239 ppm

$$M(0.27) = \frac{HCO_3 \ 78 \ [Cl \ 16]}{Ca \ 61 \ [Mg \ 23 \ Na \ 14]}$$

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ Гидрокарбонатын ани, кальцийн бүлэг, I төрлийн нэгж буюу дунд зэрэг эрбосжилттай, бага хатуулагтай ус.

Жис: усны сорьд шинжилгээний баазуулаха хувь хүн зарцуулан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ: С.НЯМДАШ MSc
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: С.СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

2

Зураг 31. Усны шинжилгээний дүн

2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛСАН НИЙТ ЗАРДАЛ

“Сүх-Индэр” ХХК-ийн 2024 оны БОМТ-ний биелэлтийн тайланг БОНХЯ-ны Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа.

2024 онд БОМТ-нд нийт **67,195,700** төгрөг зарцуулж ажиллалаа.

Хүснэгт 13. 2024 оны БОМТ-нд зарцуулсан нийт зардал

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Зардал, 2024 он /төгрөг/
1	Байгаль орчинд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	865,500
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	25,000,000
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	19,750,000
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
6	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	200,000
7	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	11,309,200
8	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	9,830,000
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	241,000
10	Олон нийтэд тайлагнах төлөвлөгөө	-
Нийт дүн		67,195,700

ДҮГНЭЛТ

Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт орших “Сүх-Индэр” ХХК-ийн “Зүүн-Өлзийт” нэртэй барилгын чулууны ордын 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу биелэлтийн тайланг боловсруулж дараах дүгнэлтэд хүрлээ.

“Сүх-Индэр” ХХК-ийн 2024 оны БОМТ-ний биелэлтийн тайланг БОНХЯ-ны Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа.

“Сүх-Индэр” ХХК нь 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу байгаль орчны сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлж ажилласан.

“Сүх-Индэр” ХХК нь 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлууд болох тоосжилт үүсэх үед замын усалгааг 7 хоногт 1 удаа хийх, өнгөн хөрсний овоолго, тээврийн хэрэгслийг тогтмол нэг замын маршрутаар явуулах, замын тэмдэг тэмдэглэгээг сайжруулах, ШТМ-ын зориулалтын сав байршуулах, дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг орон нутагаас авсан саналын дагуу хийх, хог тээвэрлэлтийн гэрээг шинэчилж байгуулах, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу агаар, хөрс, усны шинжилгээг авч итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлэх, галаас хамгаалах багаж хэрэгсэл, галаас сэргийлэх самбар тэмдгийг шаардлагатай газруудад байршуулах, хөдөлмөр хамгааллын сургалт зохион байгуулах, жолооч нарыг аюулгүй ажиллагааны сургалтанд хамруулах, ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцсаар хангах зэрэг ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

“Зүүн-Өлзийт” барилгын чулууны ордын БОМТ-ний биелэлтийн тайланд 2024 онд нийт **67,195,700** төгрөг зарцууллаа.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛЫН ЖАГСААЛТ

1. Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, 1995 он
2. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, 2012 он
3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний аргачилсан заавар УБ 2010.
4. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын стандартуудын эмхтгэл УБ 2010.
5. “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” БОАЖСайдын А/618 тоот тушаал, 2019 он.
6. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, үнэлгээ аудитын журам, аргачлал 2014
7. Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт орших ДО-004А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй “Зүүн-Өлзийт” Барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах ТЭЗҮ, 2021 он
8. Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт орших “Зүүн-Өлзийт” Барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах төслийн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, 2022 он
9. Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт орших “Зүүн-Өлзийт” Барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах төслийн БОМТ, 2024 он
10. <http://www.legalinfo.mn//>